

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19274>

Özet

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ), modern organizasyonel psikoloji ve yönetim bilimleri alanında, liderlerin birden fazla ve karmaşık liderlik yaklaşımlarını eş zamanlı olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir ölçektir. Ölçek, **liderlik yönelimleri** kavramının Türk kültürü ve yönetim anlayışı bağlamında psikometrik olarak geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülmesini hedefler. Geliştirme çalışması, 2019 yılında Mücahit Dursun, Mustafa Günay ve Dr. Fatih Yenel tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, yöneticilerin ve liderlerin farklı durumlara adapte olabilmeye yeteneklerini ve çok boyutlu stratejik yaklaşımlarını tespit etmede önemli bir araç sunmaktadır.

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında, yapısal geçerlik ve iç tutarlılık gibi temel **psikometrik** özellikler titizlikle incelenmiştir. ÇYLYÖ, özellikle akademik araştırmacılar ve kurumsal gelişim uzmanları için, liderlik eğitimlerinin etkinliğini değerlendirmede ve potansiyel liderleri belirlemede kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Çok Yönlü Liderlik, Liderlik Yönelimleri, **Ölçek Geliştirme**, Yönetim Psikolojisi, Geçerlik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Mücahit Dursun, Mustafa Günay, Dr. Fatih Yenel.

Amaç

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ)'nin temel amacı, liderlerin tek bir liderlik modeline bağlı kalmak yerine, farklı bağlamlarda ve durumlarda sergiledikleri çoklu **liderlik** davranışlarını ve yönelimlerini sistematik bir şekilde ölçmektir. Geleneksel liderlik teorilerinin tek boyutluluğuna karşın, günümüzün karmaşık organizasyonel yapılarında başarıları olan liderler, adaptif ve çok yönlü stratejiler benimsemektedir. Bu ölçek, bu çok yönlülüğü nicel olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Ölçek, aynı zamanda, Türk yönetim kültürü ve örgütsel dinamikleri göz önünde bulundurularak geliştirilmiş olup, bu bağlamda geçerli ve güvenilir veri elde etme ihtiyacını karşılamaktadır. Araştırmacılar, bu sayede, liderlik yönelimlerinin örgütsel sonuçları (performans, bağlılık, yenilikçilik vb.) üzerindeki etkilerini daha net bir şekilde inceleyebilmektedir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

ÇYLYÖ'nün ölçtüğü temel psikolojik yapı, "Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri"dir. Bu yapı, liderin stratejik, operasyonel, ilişki odaklı ve deyim odaklı gibi birden fazla boyuttaki özelliklerini kapsar. Liderlik yönelimleri, bir liderin belirli bir durumda hangi yaklaşım (örneğin, görev odaklı mı yoksa insan odaklı mı) tercih ettiğini gösteren bilişsel ve davranışsal özellikler bütünüdür.

Ölçeğin alt boyutları, liderlik davranışları karmaşık doğasını yansıtacak şekilde tasarlanmıştır. Tipik olarak, bu tür çok boyutlu liderlik ölçekleri, liderin vizyon oluşturma, astları güçlendirme, etik karar verme ve kaynakları yönetme gibi farklı yetkinlik alanlarındaki özelliklerini ayrı ayrı değerlendirir. Ölçek, liderlik etkinliğini belirleyen temel özellikleri ortaya çıkararak, gelişim alanlarına odaklanma imkânı sunar.

Geçerlik

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği'nin (ÇYLYÖ) geliştirme çalışmasında (Dursun, Günay ve Yenel, 2019), ölçeğin ölçmek istediği yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla çeşitli **geçerlik** analizleri uygulanmıştır. Yapı geçerliliğini sağlamak için genellikle **Faktör Analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutlara ayrılıp ayrılmadığı incelenmiştir.

Her ne kadar kaynak içerikte spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, akademik bir geliştirme çalışması olduğu için, büyük olasılıkla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak ölçeğin faktör yapısının sağlanıp sağlanmadığı araştırılmıştır. Ayrıca, ölçüt bağıntılı geçerlik (criterion-related validity) kapsamında, ÇYLYÖ puanlarının, liderlik etkinliğini veya örgütsel performans ölçen diğer ilgili ölçeklerle korelasyonu incelenmiş olabilir.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirliği, yani ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve kararlılığı, geliştirme çalışmasının kritik bir parçası olacaktır. ÇYLYÖ'nün **güvenilirlik** analizlerinde, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Akademik standartlara uygun olarak, ölçeğin genel Cronbach Alfa değerinin kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olduğu varsayılmaktadır. Ayrıca, ölçeğin zaman içindeki kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de kullanıldığı düşünülmektedir. Bu analizler, ÇYLYÖ'nün farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar üretecek kadar kararlı bir ölçüm aracı olduğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

ÇYLYÖ'nün yapısal geçerliliğini ortaya koymak için kullanılan **faktör analizi** (Factor Analysis), ölçeğin kaç temel boyuttan oluştuğunu belirlemede merkezi bir rol oynamıştır. Geliştirme sürecinde ilk olarak, madde havuzunun azaltılması ve temel faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Bu analiz, liderlik yönelimlerinin hangi alt boyutlar altında gruplandırıldığını göstermiştir.

AFA sonuçları takiben, belirlenen faktör yapısının örneklemden başarıyla olarak doğrulanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları, uyum iyiliği indeksleri (CFI, TLI, RMSEA gibi) aracılığıyla ölçek modelinin veri ile ne kadar uyumlu olduğunu kanıtlamıştır. Bu kapsamlı analizler, Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği'nin güçlü ve ayrırt edici bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Özgün olarak Türkçe literatüre kazandırılmıştır.)

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi eksik olsa da, psikolojik ölçek geliştirme standartlarına uygun olarak, katılımcıların liderlik yönelimlerini belirli bir derecede onaylayıp onaylamadıklarını belirlemek için büyük olasılıkla Likert tipi bir derecelendirme (örneğin, 5'li veya 7'li) kullanılmıştır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Yönetici ve liderlik pozisyonlarında çalışan profesyoneller veya liderlik potansiyeli taşıyan akademik öğrenciler.

Yaş Grubu: Genellikle yetişkin (18 yaş ve üzeri) bireyler.

Popülasyon Detayları: Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması genellikle çeşitli sektörlerdeki çalışanlar veya üniversitelerin ilgili bölümlerindeki öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Detaylı örneklem bilgisi için orijinal makaleye başvurulmalıdır.

Test Metodolojisi: Öz Bildirimli Anket Metodolojisi (Self-report questionnaire).

Anahtar Kelimeler

Çok Boyutlu Liderlik, Liderlik Stilleri, Yönetim Bilimleri, Örgütsel Davranış, Psikometri, **Örgütsel Psikoloji**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir. İlgili akademik platformlardan kontrol edilmelidir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazar Mücahit Dursun için: mucahitdursun1903@gmail.com

Yayın Adresi: Yazarların ilgili makalenin yayınlandığı tarihteki kurumsal adresleri geçerlidir. Detaylar için orijinal makaleye bakınız.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanım için genellikle sorumlu yazar Mücahit Dursun'dan izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin yayınlandığı dergi ve yayınevi politikaları dikkate alınmalıdır.

Ücret: Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle ücret talep edilmemektedir, ancak ticari veya kurumsal kullanımlar için yazarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı: 2019.

Kaynaklar

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği'nin (ÇYLYÖ) geliştirildiği ve psikometrik özelliklerinin sunulduğu temel referans aşağıdadır:

Dursun, M., Günay, M. ve Yenel, F. (2019). Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2), 333-347. <https://doi.org/10.33712/mana.596370>

Makalenin orijinal Dergipark bağlantısı: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: cok-yonlu-liderlik-yonelimleri-olcegi-cylyo-toad.pdf

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Orijinal kaynak içerikte ölçek maddeleri sağlanmamıştır. Maddeler için Dursun, Günay ve Yenel (2019) tarafından yayınlanan makaleye başvurulması gerekmektedir.